Остапенко Т.В.
Черниговский национальный технологический университет

ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ПРЕДПРИЯТИЙ АПК: ПОНЯТИЕ И ОЦЕНКА

Аннотация
В статье исследуются взгляды и подходы к понятию производственного потенциала предприятия с учетом специфики сельскохозяйственного производства. Рассмотрены методики оценки потенциала и направления их совершенствования.
Ключевые слова: потенциал, АПК, производство, ресурсный потенциал, оценка.

Ostapenko T.V.
Chernihiv Nationality Technology University

PRODUCTION POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES: CONCEPT AND EVALUATION

Summary
The article investigates the attitudes and approaches to the concept of the production potential of the enterprise-specific agricultural production. The techniques assess the potential and direction of their improvement.
Keywords: potential, AIC, manufacturing, resource potential, assessment.

УДК 332.3

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ З ПОЗИЦІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Перун Н.Я.
Львівський національний аграрний університет

Проаналізовано концептуальну платформу сталого розвитку. Розкрито правове регулювання охорони земель різного цільового призначення. Розглянуто інструменти, за допомогою яких вирішують завдання, висунуті вимогами сталого розвитку.
Ключові слова: сталий розвиток, охорона земель, екологізація землекористування, землеохоронні заходи, стале землекористування.

Постановка проблеми. Охорона навколишнього середовища та окремих його елементів на сьогодні є глобальною проблемою людства. Стан довкілля багато в чому залежить від стану земельних ресурсів. Оскільки всі природні ресурси фактично є різною формою цільового використання земель, питання охорони та збереження окремих природних ресурсів так чи інакше пов'язане з охороною і використанням земель.

У матеріалах Всесвітньої конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку (Ріо-де-Жанейро 1992 р.) зазначено, що охорона та раціональне використання земель мають вирішальний вплив на стан довкілля, тому повинні посідати ключові позиції в політиці держави.

Керуючись ідеями і принципами, задекларованими на даній конференції, Україна оголосила про свій намір переходу до сталого розвитку. Таким кроком держава зобов'язала перед собою виконати низку завдань задля забезпечення збалансованого розвитку довкілля, в тому числі і землекористування.

Окрім того, не слід забувати, що головна мета сталого розвитку полягає у всебічному облаштуванні і самозабезпеченні життєдіяльності населення, що передбачає формування соціо-еколого-економічної територіальної системи на противагу антропогенному впливу і деградації ландшафтів, забезпечення відтворення природних та виробничих ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенню поставленої проблеми присвятили свої праці такі відомі вчені як: І.К. Бистряков, С.Ю.Булигін, Б.М. Данилишин, Д.С. Добряк [1], П.Г. Казьмір, О.П. Канаш, Л.Я. Новаковський [5], О.Г. Тараріко, В.М. Трегобчук, А.М. Третяк [6] та інші.

Сьогодні питання охорони земель залишається відкритим та актуальним, оскільки вимоги сталого розвитку досі не задоволені, незважаючи на розроблені механізми та прийняті нормативні документи.

Постановка завдання. Незважаючи на те, що аграрна наука і практика протягом тривалого часу працюють над вирішенням проблем екологізації землекористування, сьогодні виникає потреба суттєвого поглиблення теоретичних засад охорони земель в контексті сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Концептуальною основою охорони земель в Україні повинна бути загальновизнана в світі концепція сталого розвитку. Сталий розвиток бере свій початок від запропонованої на початку 70-х років XX ст.. ідеї сталої економіки (steady-stateeconomy), яка передбачала стабільне матеріальне виробництво відповідно до суспільних потреб.

З прийняттям Ріо-де-Жанейрівської декларації з навколишнього середовища і розвитку, поняття сталого розвитку набуло широкого вжитку в науці і практиці в усіх економічних секторах і на всіх адміністративних рівнях.

У тлумаченні Організації Об'єднаних Націй, сталий розвиток– це той, що дає змогу на довготривалій основі забезпечити стабільне економічне зростання, яке не спричинить деградації довкілля

© Перун Н.Я., 2014

і при якому задовольняються потребининішнього-покоління, не завдаючи при тому шкоди перспективам у прийдешньому нащадкам длязадоволення їхніх потреб.

На переконання Другака В. М., в контексті сталого розвитку найважливішим є комплексне дослідження збалансованого землекористування, під яким, у більшості випадків, розуміється здатність протидіяти негативним впливам та деградаційним процесам, здатність попередити чи послабити спади у господарському землекористуванні. Але тільки цим сталість землекористування не вичерпується. Вона є еколого-економічною складовою сталого розвитку суспільства і дуже важливо мати чіткі екологічні показники оцінки збалансованого землекористування як одного із інструментів оцінки ефективності екологічної політики [2].

Такої ж позиції дотримується Новаковський Л. Я., який вважає, що стале землекористування необхідно розглядати як цілісний процес відтворення всього комплексу зв'язків «людина-земля-екосистема». У цьому контексті соціально-економічний розвиток території країни повинні узгоджуватися з рекреативними можливостями природи, тобто проходити в умовах екологічної безпеки відтворювальних процесів та гарантувати нащадкам наявність повноцінного життєвого середовища і достатньої кількості земельних ресурсів [5].

На підставі встановлених тенденцій та закономірностей, викладених у [6, с. 179], які свідчать про те, що сучасне землекористування в Україні не відповідає засадам сталого розвитку, зазначимо, що доцільною є розробка основних концептуальних напрямів формування сталого землекористування, в першу чергу спрямованих на охорону земель.

Понятійну сутність охорони земель розкрито в ст. 162 Земельного кодексу України, де визначено, що охорона земель – це система правових, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісового фонду, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення [3].

Варто зазначити, що дана стаття визначає правові норми передусім земель сільськогосподарського призначення і не дає повного уявлення про охорону земель інших категорій.

Питання ж правового регулювання охорони земель житлової та громадської забудови, транспорту, промисловості, зв'язку, енергетики, оборони вирішуються іншими спеціалізованими нормами: Законами України «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про транспорт», Державними санітарними правилами забудови населених пунктів тощо. Загальні засади охорони земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення доповнюються вимогами ст. 6-8 Закону України «Про природно-заповідний фонд. На охорону земель лісового фонду направлені вимоги ст. 5, 9, 22, 37-47, 75, 76 Лісового кодексу України. Охорона земель водного фонду врегульована у Главі 18 Водного кодексу України. Що стосується особливостей охорони земель оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, то основні норми прописані в спеціальних нормативних актах, які визначають правові режими таких об'єктів, а також главами 8-18 ЗКУ.

Проте загальна модель, керівні принципи та вихідні засади охорони земель залишаються єдиними для різних категорій земель, тому що усі землі в межах території України становлять єдиний земельний фонд, а алгоритм охорони земель різних за призначенням провокують одну мету – збереження земель і відрізняються лише інструментарієм досягнення такої цілі.

Задля забезпечення охорони земельних ресурсів необхідним постає питання організації науково обгрунтованої системи землеохоронних заходів. Основний зміст землеохоронних заходів розкриває ст. 164 [3]. Як зазначається в коментарі до відповідної статті Земельного кодексу, в ній наведено широкий перелік заходів, кожен з яких може охоплювати нескінченну кількість землеохоронних заходів. Аналогічного роду ст. 22 [4] встановлює іншу систему заходів охорони земель, яка характеризується ще вищим рівнем узагальнення.

Аналізуючи заходи охорони земель, передбачені Земельним кодексом України та Законом України «Про охорону земель», їх можна згрупувати за різними критеріями. Зокрема, в системі заходів охорони земельних ресурсів можна виділити наступні:

- проведення моніторингових спостережень за станом земель;
- проведення природно-сільськогосподарського, еколого-економічного та протиерозійного районування;
- проведення протиерозійних заходів;
- консервація деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь;
- зменшення рівня розораності території;
- формування екологічної мережі;
- попередження погіршення естетичного стану та екологічної ролі ландшафтів;
- рекультивація порушених земель;
- захист земель сільськогосподарського призначення та лісових земель від неправомірного їх вилучення для інших потреб;
- стандартизація і нормування.

Вище наведені заходи, як інструменти охорони земель, спрямовані на розв'язання задач та вимог, висунутих позиціями сталого розвитку (див. табл.).

Таблиця

Характеристика охорони земельних ресурсів в трьох вимірах дослідження

Аспект дослідження	Характеристика
екологічний	Охорона земель спрямована на: – зменшення антропогенного навантаження на земельні ресурси - підвищення екологічної стійкості земельних угідь - формування оптимального співвідношення земельних угідь - нарощування біоресурсного потенціалу земель - вирощення екологічно чистої продукції - зменшення кількості забруднюючих речовин в ґрунтах
економічний	Охорона земель спрямована на: - забезпечення високопродуктивного виробництва - підвищення родючості ґрунтів - відновлення корисних властивостей землі, як специфічного товару - зменшення витрат на господарювання

соціальний	Охорона земель спрямована на: - відтворення суспільно-необхідних цінностей, які не завжди піддаються кількісній або вартісній оцінці - створення оптимальних умов для життєдіяльності людини та розвитку виробництва в регіоні - збереження та відновлення естетичної цінності ландшафтів - забезпечення населення екологічно чистими продуктами харчування

Джерело: складено автором

Інструменти для досягнення цілей охорони та збереження всіх категорій земель можуть бути прописані у відповідних держаних програмах.

Як зазначає А. Мартин, на сьогодні перестали розроблятися цільові програми використання та охорони земель як складові економічного, науково-технічного та соціального розвитку України і охорони довкілля [1].

На нашу думку, немає сенсу штучно розділяти проблеми соціального, економічного та екологічного характеру, готуючи під їх вирішення різні програми. На національному рівні проблема одна – перехід на модель стійкого розвитку, що одночасно вирішує і соціальні, і економічні і екологічні питання. Необхідність розробки та прийняття програми охорони земель з чітким визначенням у ній нагальних заходів назріла вже давно. Тому першочерговим завданням на загальнодержавному рівні постає ухвалити та приступити до реалізації загальнодержавної і регіональних програм використання та охорони земель. А послідовно до цього вдосконалення механізму стимулювання та фінансування здійснення охорони земель.

В теорії сталого розвитку виділять оптимальне співвідношення між величиною економічних збитків за екологічно непридатні території і величиною витрат на їх екологізацію.

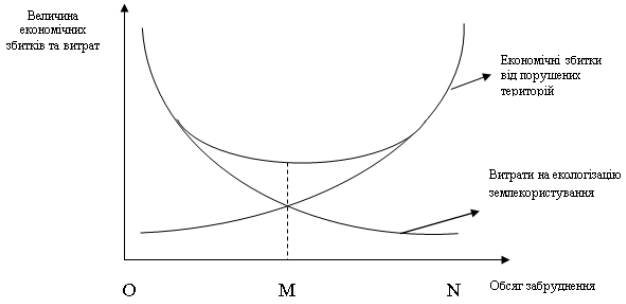

Рис. Визначення оптимального рівня екологізаціїземель

Судячи з рисунка, коли рівень екологічного порушення земель перевищить точку М, граничні витрати від кожної додаткової одиниці порушення стануть більшими, ніж витрати на його попередження. Проте, втілення в життя землеохоронних заходів є беззаперечною умовою здорового середовища проживання людини.

Висновки. Задля розв'язання проблем екологізації землекористування висунутих вимогами сталого розвитку, першочерговою необхідністю на загальнодержавному рівні постає прийняття Національної програми охорони земель та похідних щодо неї регіональних програм з визначенням першочергових заходів по проблемних територіях та джерелами фінансування. Наразі завдання регіональної політики в контексті сталого розвитку – це розроблення ефективних заходів, спрямованих на збереження земель, придатних для цивілізованого життя.

Список літератури:

1. Добряк Д.С. Землеустрій – наукова основа раціонального використання та охорони земельних ресурсів / Д. С. Добряк, А. Г. Мартин // Землеустрій і кадастр. – 2006. – №1.– С. 10-16.
2. Другак В. М. Стале землекористування як еколого-економічна складова сталого розвитку суспільства / В. М. Другак // Проблеми еколого-збалансованого розвитку. – К. – 2006. – С. 106-112.
3. Земельний кодекс України: прийнятий 25.10.2001 № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3-4. – С. 27.
4. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003 р. № 962-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – С. 349.
5. Новаковський Л.Я. Соціально-економічні проблеми сучасного землекористування / Л.Я. Новаковський, М.А. Олещенко. – К.: Урожай, 2007. – 276 с.
6. Третяк А. М. Екологія землекористування: теоретико-методологічні основи формування та адміністрування: Монографія/ А. М. Третяк – Херсон: Грінь Д. С., 2012. – 440 с.

Перун Н.Я.
Львовский национальный аграрный университет

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕАСПЕКТЫ ОХРАНЫ ЗЕМЕЛЬ С ПОЗИЦИЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Аннотация
Проанализированы концептуальную платформу устойчивого развития. Раскрыто правовое регулирование охраны земель различного целевого назначения. Рассмотрены инструменты, с помощью которых решают задачи, выдвинутые требованиями устойчивого развития.
Ключевые слова: устойчивое развитие, охрана земель, экологизация землепользования, землеохранные мероприятия, устойчивое землепользование.

Perun N.Ya.
Lviv National Agrarian University

THEORETICAL ASPECTS OF LAND PROTECTION FROM THE STANDPOINT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Summary
Conceptual fundamentals of sustainable development are analyzed. The issue of legal regulation of land protection of different target purposes is highlighted in the article. It is revealed main instruments with the help of which some tasks of ecological land use suggested by the demands of sustainable development can be solved.
Keywords: sustainable development, ecological land use, land protection, land protective measures, sustainable land use.

УДК 004.31.(075.8)

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

Попова Ю.М., Шинкаренко Р.В., Харченко Т.І.
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Досліджено сучасні технології ведення бізнесу: віртуальний світ, дзеркальний світ, розширена реальність, інтернет-щоденник. Обгрунтовано переваги їх використання бізнес-структурами. Окреслено перспективи просування продукції і послуг компаній у міжнародне бізнес-середовище за допомогою 3D системи Be in company.
Ключові слова: міжнародні економічні відносини, віртуальний світ, дзеркальний світ, розширена реальність, інтернет-щоденник.

В сучасних міжнародних економічних відносинах паралельно з реальним бізнес-середовищем, в якому функціонують компанії, активно формується віртуальний світ. У ньому здійснюються експериментальні дослідження, пов'язані з імітаційним моделюванням життєвого циклу компанії, її продукції та організації діяльності на внутрішньому й світовому ринках. Впровадження технологій віртуального світу в діяльність бізнес-структур відбувається під впливом таких тенденцій міжнародного середовища, як глобалізація ринків, зростаюче значення якості товару, його ціни і ступеня задоволення споживачів, підвищення важливості стабільних відносин зі споживачами, інтенсивне застосування нових інформаційних та комунікаційних технологій. Отже, розвиток технологій ведення бізнесу у площині віртуальної реальності набуває особливої актуальності.

Проблеми віртуальних світів та віртуальної економіки висвітлюються у роботах таких дослідників, як Астахов А. – висвітлено питання щодо входження бізнесу у віртуальні світи [1]; Губарь О., Дмітрієва В. – окреслено особливості формування соціально-економічних відносин у віртуальних світах комп'ютерних ігор [2]; Паульман В. Ф. – обгрунтовано проблеми віртуальної економіки у контексті глобального капіталізму [3]; Тимохіна О.О., Щербак І.Ю. – систематизовано переваги і недоліки віртуального підприємництва [4] та ін.

Не зважаючи на широке висвітлення окремих сторін віртуального середовища у науковій літературі, наразі не достатньо досліджені типи контенту віртуального середовища, котрі можуть використовуватись бізнес-структурами, що взаємодіють у міжнародному просторі. У зв'язку з цим метою роботи є обгрунтування переваг застосування технологій віртуального світу для ведення бізнесу в сучасних міжнародних економічних відносинах.

Нині все більшої популярності набувають так звані віртуальні бізнес-світи – платформи на базі тривимірного простору, користувачами яких виступають компанії, які бажають побудувати он-лайн офіс для більш ефективного ведення бізнесу у міжнародному середовищі. Користувачі або резиденти віртуальних мереж можуть створювати та продавати товари або послуги. Сьогодні все більше людей працюють поза звичних офісів, не підкоряються впорядкованого графіку і практично не спілкуються зі своїми колегами. В таких умовах для створення команди, встановлення тісних робочих зв'язків, підтримки загальної корпоративної культури може бути корисною віртуальна бізнес-реальність [5].

Фахівці виділяють чотири типи контенту: віртуальні світи, дзеркальні світи, розширена реальність та інтернет-щоденники [6]. Вони взаємопов'язані двома осями розвитку технології: «доповнення-імітація» і «зовнішнє-внутрішнє уявлення». Перша пара відноситься до сфери технологій, які доповнюють фізичну реальність новими можливостями (доповнення) або відтворюють реальність, створюючи абсолютно новий світ (імітація). Друга пара описує технології, що мають справу з оточуючим світом користувача (зовнішнє подання) або особистістю і діями користувача (внутрішнє подання).

Якщо віртуальні світи на зразок Second Life об'єднують штучну реальність (імітація) з діями конкретної людини (внутрішнє подання), то дзеркальні світи створюють поєднання реального світу (зовнішнє подання) з картографією, моделюванням, визначенням місцезнаходження та іншими технологіями (імітація). Google Earth і Microsoft Virtual Earth – приклади розвинених дзеркальних світів, які об'єднують досягнення картографії, космічної та наземної зйомки. Так, корпорація Microsoft заявила про спонсорування наукових досліджень у галузі перетворення картографічних даних у карти дуже високої роздільної здатності в реальному часі [7]. Один з подібних проектів – City Capture, який реалізує Інститут технології (штат Джорджия). Нанесений на карту з високою роздільною здатністю дзеркальний світ може стати місцем для розміщення оголошень, виконання покупок і пошуку товарів,

© Попова Ю.М., Шинкаренко Р.В., Харченко Т.І., 2014